

Äganderätten under attack

Äganderätten till skog har diskuterats mycket under senare tid. Vissa politiska intressen vill beröva skogsägarna deras rätt att sköta sin skog så att den ska vara produktiv, vacker och attraktiv också i framtiden. Det finns ideologer som hävdar att man kan bevara något biologiskt levande på samma sätt som man bevarar döda ting såsom arkeologiska fynd och andra museiföremål, vilka inte förändras nämnvärt över tiden.

Emellertid finns det många andra hot mot äganderätten. Exempelvis begås dagligen rån, stölder och bedrägerier, både mot företagare och mot privatpersoner. Med politikernas goda minne förs pengar och gods ut ur landet och rättsväsendet ingriper inte tillräckligt mot gärningsmännen. Åtminstone borde det vara kontroller vid hamnarna när förövarna ger sig i väg. Likaså gäller att företagare, som tvingas verka under hårdare villkor än motsvarande företagare i de främsta konkurrensländerna, får vidkännas lägre värde på sina företag.

HOTET FRÅN VÄNSTER

Det kunde dock vara värre – mycket värre, åtskilligt mycket. Det kunde vara så illa att politiker helt enkelt berövade näringsidkarna på deras företag. Detta eftersträvar ett svenskt parti, som betecknar sig såsom ”ett socialistiskt och feministiskt parti på ekologisk grund” och som säger att ”...det socialistiska målet är människans frigörelse.” Det är en anmärkningsvärd värdegrund.

Partiprogrammet är tydligt vad gäller ägandet av produktionsmedel:

”Ett ökat gemensamt ägande ger oss större möjlighet att styra produktions- och konsumtionsmönster. ... De rättigheter som springer ur ägandet måste begränsas och ägandet i sig övergå till gemensamma former.”

”Ur medborgarperspektivet är det samhälleliga ägandet avgörande. Genom kommunalt eller statligt ägande ges de demokratiskt valda församlingarna ett övergripande ansvar för produktion av varor och tjänster. Därmed blir det möjligt att låta samhällsnyttan styra verksamheten i stället för kortsiktigt vinstmaximerande.”

PLANEKONOMI

”I samma utsträckning som socialismen förverkligar människans rätt att bestämma över sitt arbete upphävs ägandet av produktionsmedlen överhuvudtaget, såväl det samhälleliga som det privata. Det ersätts av en gemensam förvaltning och utveckling av gemensamma resurser av de arbetandes fria sammanslutning.”

När detta parti vill ha bort marknadsekonomi, kan man undra om produktionen svarar till konsumenternas efterfrågan. Partiprogrammet ger ett svar:

”Vi måste på samhällelig nivå se till att varor och tjänster produceras och fördelas på ett annat sätt än under dagens profitdrivna logik. ... Om detta ska kunna uppnås är det uppenbart att utgångspunkten måste vara en annan än den auktoritära myten om den fria marknaden.”

SVAJIG DEMOKRATISYN

Om partiet vill dämna upp för både privat företagande och konsumenternas fria val, infinder sig frågan om medborgarnas demokratiska rättigheter. Svaret finns i partiprogrammet:

”Många gånger är den formella demokratin föga mer än en fasad, men störtandet av de öppna diktaturerna är trots det ett viktigt framsteg som skapar en plattform för fortsatt kamp... Men demokrati är inte bara lagar och regler. Civil olydnad är en yttersta möjlighet för människor som saknar makt att på andra sätt försvara folkligt förankrade värden som mänskliga rättigheter och naturresurser.”

Det var riktigt illa när statsministern hävdade att detta partis föregångare har stått upp för demokratin (Expressen 30 mars 2021).

De ovanstående citaten är ordagrant hämtade från den senaste programförklaringen från ett parti, som närmare var tionde svensk röstade på i förra valet. Förmodligen känner sympatisörerna överlag inte partiets ambitioner. Varken partiets företrädare eller dess motståndare redovisar partiets programförklaring.

Detta är också ett parti med mycket makt. Det har sålunda varit ett av de fem partierna i Januariöverenskommelsen, dock utan att ha aktivt deltagit i regeringsarbetet. När det tröttnat på att vara ”dörrmatta”, tog det initiativ till en misstroende-förklaring mot regeringschefen.

En demokrati ska kunna tåla att det finns ett odemokratiskt parti, men medborgarna bör få reda på det partiets extrema värderingar. Vidare får man hoppas att väljarna i stort inte sympatiserar med andra partier, vilka aktivt eller passivt samarbetar med det parti, som föraktar äganderätten, konsumentmakt och demokrati. Om något parti, vare sig i den snäva eller breda mitten ändå gör så, skulle detta parti också kunna betecknas som ett ytterlighetsparti.

Vill du läsa mera?

www.vansterpartiet.se/resursbank/partiprogram

Jerker Nilsson, Institutionen för ekonomi,
SLU Uppsala

